

Von der Dunk leverde op deze stelling direct scherpe kritiek in het bovengenoemde artikel, dat hij speciaal als reactie op Bloms these publiceerde. Volgens Von der Dunk stond er in de jaren 1940-1945 zoveel wezenlijks voor de Nederlandse samenleving op het spel, dat van een tweede bestaansstrijd gesproken zou kunnen worden. Net als in de tijd van de Spaanse Habsburgers ging het in de Duitse bezettingstijd om het voortbestaan van het Nederlandse volk met zijn specifieke sociaal-culturele en politieke structuur. Het was een strijd op het scherp van de snede, waarin de Nederlandse samenleving geen duimbreed zou hebben kunnen en mogen wijken, op gevaar van verlies van het eigen karakter. 13

Maar was er dan wel sprake van strijd tijdens de Tweede Wereldoorlog, zo had Blom zich al eerder afgevraagd. De bezettingstijd werd immers voor Nederland getypeerd door passiviteit. Wij vochten niet op leven en dood, zoals de Britten, de Amerikanen of de Russen. Wij lieten ons bezetten en bevrijden en keken in overgrote meerderheid tijdens de oorlog rustig de kat uit de boom om op het juiste moment, na Stalingrad en El Alamein, de 'goede', dat wil zeggen overwinnende kant te kiezen. Blom wees er daarbij op, dat het verzet pas in 1943 tot grotere ontplooiing kwam als gevolg van het steeds bruter optreden van de Duitsers. Blom bagatelliseerde mijns inziens hierbij het verzet, dat volgens hem dus pas laat op gang was gekomen en bovendien slechts door een kleine minderheid zou zijn gedragen. Juist daarom had de oorlog voor het Nederlandse volk geen wezenlijke uitdaging ingehouden, zoals bijvoorbeeld de Eerste Wereldoorlog voor de Britten, waarmee Blom in zijn speech voortdurend vergelijkingen trok. Ons land, zoals Blom in een later artikel probeerde aan te tonen, kende geen militaire traditie en had zich tijdens de oorlog ook niet militair behoeven te weren, zodat het Nederlandse volk ook niet op de proef was gesteld zoals de Engelsen.⁴ Dat was in feite een onjuiste bewering, want aan de oorlog werd wel degelijk door Nederlandse militairen deelgenomen en dan niet alleen tijdens de meidagen van 1940. De hele oorlog door vochten zij aan geallieerde zijde en ook aan de bevrijding van West-Europa werd door Nederlandse militairen deelgenomen. Overigens streed ook aan Duitse zijde een niet gering aantal Nederlanders mee. Zo stonden bijvoorbeeld tijdens de slag om Arnhem Nederlandse soldaten tegenover elkaar.